

The Preferences of Preschool Children Regarding Illustrated Story Books

Beyhan Can^{1,a}, Emine Kılınççı^{2,b}, Perihan Tuğba Şeker^{3,c,*}

¹Faculty of Education, Uşak University, Uşak, Turkey

²Doctoral Student, University of Wisconsin-Madison, Wisconsin/ABD

³Faculty of Education, Uşak University, Uşak, Turkey

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 12/11/2021

Accepted: 09/02/2022

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

ABSTRACT

This study aims to determine the factors that preschool children attach importance to in their choices of illustrated storybooks. Ninety-four preschool children aged 5-years-old were included in the study. Eleven illustrated storybooks with different characteristics were read to the children. After the reading process, one-on-one and face-to-face interviews were conducted with the children. The interviews were recorded with a voice recorder. Content analysis, one of the qualitative data analysis techniques, was used to analyze the study's data. As a result of the findings obtained, it is stated that the books that children like most contain humorous elements. In general, as a result of the study, it was seen that children like books with humorous elements, whether there is an element of interest in the book affects their preferences for books, they do not want to see vague lines and scary elements in pictures, and they do not prefer stories that have a static plot and do not end with a happy ending. In this direction, it is recommended that parents and educators should consider their wishes and expectations when choosing books for children. It is important to be aware of children's preferences to support their interest in books and reading habits. Book writers and illustrators need to be mindful of the interests and wishes of children. In this direction, it is recommended to introduce children to books containing humorous elements, clear and understandable pictures, a lively plot, and a happy ending.

Keywords: Illustrated storybooks, book preferences, child, children's literacy, preschool education

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Resimli Öykü Kitapları ile İlgili Tercihleri

Bilgi

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 12/11/2021

Kabul: 09/02/2022

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının resimli öykü kitaplarına yönelik tercihlerinde önemsedikleri unsurların belirlenmesidir. Çalışmaya, okul öncesi eğitime devam eden 5 yaşında 94 çocuk dâhil edilmiştir. Çocuklara, içerik, biçimsel ve resimleme özellikleri açısından birbirinden farklı özelliklere sahip 11 resimli öykü kitabı okunmuştur. Okuma süreci sonrasında çocuklarla birebir ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde, nitel veri analizleri tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde çocukların en çok sevdikleri kitapların, içerisinde mizahi öğeler barındıran kitaplar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Resimleri belirsiz ve kurgusu durağan olan kitapların daha az tercih edildiği, kitabın içinde ilgi duyulan veya çocuklar tarafından sevilmeyen bir unsurun kitap tercihleri üzerinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Genel olarak, çalışmanın sonucunda çocukların mizahi öğeler içeren kitapları sevdiği, kitabın içinde ilgi duydukları bir unsurun olup olmasının kitaplara yönelik tercihlerini etkilediği, resimlerde belirsiz hatları ve korkutucu öğeleri görmek istemedikleri ve durağan bir kurgusu olan ve mutlu son ile bitmeyen hikâyeleri tercih etmedikleri görülmüştür. Bu doğrultuda öncelikle ailelere ve eğitimcilere çocuklar için kitap seçerken onların isteklerini ve beklentilerini dikkate almaları gerektiği önerilmektedir. Çocukların kitaplara yönelik ilgilerini ve okuma alışkanlıklarını desteklemek için onların tercihlerinin farkında olunması önemlidir. Kitap yazar ve çizerlerinin, çocukların ilgi ve isteklerinin farkında olmaları önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çocukları içerisinde mizah unsurları barındıran, net ve anlaşılır resimler içeren, hareketli bir olaya örgüsüne ve mutlu sona sahip kitaplar ile buluşturmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Resimli öykü kitapları, kitap tercihi, çocuk, çocuk edebiyatı, okul öncesi eğitim

^a beyhan.can@usak.edu.tr

^c tugba.seker@usak.edu.tr

^b <https://orcid.org/0000-0003-1066-2203>

^b <https://orcid.org/0000-0003-4801-8587>

^b kilincici@wisc.edu

^b <https://orcid.org/0000-0002-3848-0404>

How to Cite: Can, B., Kılınççı E., & Şeker, P. T. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının resimli öykü kitapları ile ilgili tercihleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 11(1), 240–252

Giriş

Okul öncesi dönem, çocukların gelişimi için oldukça kritik bir süreçtir. Beceri kazanmaya yönelik temellerin atıldığı ve kişisel özelliklerin şekillendiği bu dönemde, yaparak-yaşayarak öğrenmeye olanak sağlayan zengin öğrenme ortamlarının oluşturulması ve çocuğun olabildiğince farklı duyularına hitap eden uyaranlarla desteklenmesi önemlidir. Bu süreçte, önem taşıyan uyaranlardan bir tanesi de resimli öykü kitaplarıdır.

Resimli öykü kitapları, dil gelişimleri başta olmak üzere çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Çocuklar kitaplar aracılığı ile ana dilin temel yapı ve işleyişini, sesleri doğru çıkarmayı ve kelimeleri doğru telaffuz etmeyi öğrenebilmekte (Umek, Fekonja, Kranjc ve Musek, 2003); kelime hazinelerini (Flack, Field ve Horst, 2018) ve alıcı dil becerilerini (Brannon ve Dauksas, 2014; Deniz, 2018) geliştirebilmektedir. Bunun yanında, gözlemlene, karşılaştırma, sınıflandırma, neden-sonuç ilişkisi kurabilme, eleştirme, merak etme, keşfetme, dikkatini toplama ve hatırlama gibi zihinsel beceriler de resimli öykü kitapları yoluyla desteklenebilmektedir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2006; Dowdall, Cooper, Tomlinson, Skeen, Gardner ve Murray, 2017; Sever, 2003). Resimli öykü kitapları, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirebilmeleri için de fırsat niteliğindedir (Deniz ve Gönen, 2020; Temple, Martinez ve Yokota, 2004). Çocuklara yeni yaşantılar ile tanışma olanağı sunmakla birlikte arkadaşlık, dostluk, paylaşma ve yardımlaşma gibi kavramlara aşina olmalarını sağlamakta (Uzmen ve Mağden, 2002); kişilik ve sosyal gelişimlerini desteklemekte (Deniz ve Gönen, 2020; Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016); öfke, kaygı, korku ya da kıskançlık gibi duyguların üstesinden gelebilme yollarını göstermekte (Aram ve Aviram, 2009); ileriki akademik becerileri için bir ön koşul olarak görünen (Maki, Voeten, Vauras ve Poskiparta, 2001) harf bilgisi, yazı farkındalığı (Bayraktar ve Temel, 2014; Efe ve Temel, 2018) veya fonolojik duyarlılık (Al Otaiba, Connor, Lane, Kosanovich, Schatschneider, Dyrland ve Wright, 2008) gibi erken okuryazarlık becerilerinin gelişimini desteklemektedir (Strasser ve Seplocha, 2007).

Çocukların, kitaplardan en üst düzeyde yararlanabilmeleri için doğru kitap seçimi önemlidir. Kitap seçiminde iki husus ön plana çıkmaktadır: Kitabın, gelişim özelliklerine uygun olması ve çocuğun ilgilerine hitap etmesi. Gelişim özelliklerine uygun olma durumu, kitapların içerik, biçimsel ve resimleme özellikleri ile ilişkilidir (Deniz ve Gönen, 2020). Kitabın boyutu (büyüklük), kâğıt yapısı, kapak, sayfa düzenlemesi, ciltleme ve punto biçimsel özellikler arasında; tema, konu, karakter, plan, dil ve üslup içerik özellikleri arasında yer almaktadır (Demircan, 2006). Resimlerdeki renkler, çizgiler, resmin metni yansıtma durumu, resim metin uyumu resimleme özelliklerinde, sıklıkla bahsedilen bileşenlerdendir (Alkan Ersoy ve Bayraktar, 2014). Resim, erken çocukluk sürecinde, başlı başına bir okuma biçimi olarak değerlendirilmektedir (Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014). İyi resmedilmiş bir hikâye

kitabı çocukların kitaba olan ilgisini canlı tutmaktadır. Hikâye kitabının resimleme özelliklerinin, ilgi çekici, nitelikli ve estetik algısını destekleyici özellikte olması gerekmektedir. Bu özellikler kitabın hitap ettiği yaş grubuna göre değerlendirilmektedir (Alp ve Kardeş, 2016; Nas, 2014). Bu özelliklere göre çocukların gelişim seviyesine hitap eden kitaplar, uygun kitaplar olarak kabul edilmektedir. Gelişim özelliklerine uygun olma durumu kadar önemli diğer bir husus, kitabın çocuğun ilgilerine hitap ediyor olmasıdır. Çocuklar bir şeyleri ilgilerini çektiğinde en iyi şekilde öğrenmekte ve çocuk merkezli eğitim bunu gerektirmektedir (Vygotsky, 1978). Barnes, Bernstein ve Bloom'a (2015) göre kitap okuma etkinliğinin faydalı olabilmesi için öncelikle çocuğun dikkatinin çekilmesi gerekmektedir ve süreç, çocuğun ilgilerine göre kitabın seçilmesi ile başlamaktadır. Bu durum, kitabın kapasının, görsellerinin, karakterlerinin, konusunun veya anlatımının çocuklar tarafından beğeniliyor ve dikkat çekiyor olması ile ilgilidir. Okul öncesi dönemde kitaplar, çoğunlukla bir yetişkin tarafından seçilmekte ve çocukların tercihleri göz ardı edilebilmektedir. Ancak, resimli öykü kitaplarının hedef kitlesi çocuklardır ve çocuklar için anlamlı, kaliteli ve onlara okuma zevki veren ürünlerin oluşturulması ve çocukların bu ürünler ile buluşturulması gerekmektedir (Ulusoy, 2016).

Okul öncesi dönem, okumaya karşı ilginin olduğu dönemdir (Çakmak ve Yılmaz, 2009). Awais ve Ameen (2013), çocuğun belirli bir konuya karşı duyduğu ilginin onu okumaya motive edebileceğini belirtmiş ve okuma alışkanlığı kazanması için çocuğun ilgilerine ve seçimlerine dikkat etmenin ve seçimleri doğrultusunda kitaplar ile buluşturmanın gerekliliği üzerinde durmuştur. Çocuğun, kendine sunulan resimli öykü kitaplarına karşı ilgi duyması ve kitapları beğenmesi, ilerleyen yıllarda kitaplara ve okumaya yönelik tutumları üzerinde kalıcı bir etki yaratabilmektedir (Amsden, 1960). Kendilerine hitap eden, dikkatlerini çeken ve kişisel bağlantılar kurmalarına izin veren kitaplar, çocukları kitaplara ve okumaya karşı motive etmektedir (Chapman, Filipenko, McTavish ve Shapiro, 2007). Çocuklar, okuma deneyiminden keyif aldıkça ileride de doğru kitapları seçmeye eğilimli olmakta ve bu durum onların yaşam boyu okuyucu olmalarını etkilemektedir (Ateş ve diğerleri, 2012). Çocuğun okuryazarlık başarısının zayıf olması ve okumaya karşı motivasyonunun düşük olması doğru kitabın seçilmemesi ile yakından ilişkilidir (Reuter, 2007). Dolayısıyla aile, öğretmen, kitap yazar ve çizerlerinin çocukların kitap tercihleri hakkında bilgi sahibi olmaları; onları, beğenileri ile ilgileri doğrultusunda hazırlanan kitaplar ile buluşturmaları gerekmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklar ile ilgili yapılan çalışmalar, kitapların birçok özelliğine göre, çocukların beğenilerinin farklılaşabildiğini göstermektedir. Bir kitapta ilk olarak resimleme özellikleri göze çarpmaktadır. Çocuklar, daha fazla renk içeren çizimleri daha az renkli olanlara tercih etmekte ve çizimler dikkate alındığında, daha gerçekçi çizimler (Amsden, 1960) ile kendilerine tanıdık gelen nesnelere veya ortamlara içeren resimleri beğenmekte ve

karmaşık veya alışıldık olmayan çizimler ile korkutucu unsurlar içerdiğini düşündükleri çizimlerden hoşlanmamakta (House ve Rule, 2005); renkli ve aşına oldukları görselleri barındıran kitap kapaklarına yönelmekte (Danko-McGhee ve Slutsky, 2011) ve daha az yazılı kitapları sevmektedir (Robinson, Larsen, Haupt ve Mohlman, 1997). Kitapların içerik özellikleri de çocukların tercihleri üzerinde etkilidir. Çocuklar daha gerçekçi hikâyeleri sevmektedir (Barnes ve diğerleri, 2015). Shavlik, Bauer ve Booth (2020) da çocukların daha çok nedensellik içeren kitapları tercih ettiklerini, olaylar arasında mantıklı nedensel bağlantılar beklediklerini ifade etmiştir. Diğer taraftan, bir kitabın uygunluğu, çocuğun deneyimlerine uyan fikirler ve temalar içermesi ile de doğrudan ilişkilidir (Mesmer, 2018) ve çocuğun karakterler ile özdeşim kurabileceği bir ortam sunan kitapların daha çok ilgi çekebileceği düşünülmektedir. Çocukların, öykü içerisinde en çok mizahi öğeler aradıklarını (Wang, 2017) ve komik öykü kitaplarının çocuklar tarafından en beğenilen kitaplar olduğunu (Shannon, 1999) belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Benzer şekilde, ilkökul dönemindeki çocuklar ile yapılan çalışmalarda da mizah unsuru ön plana çıkmaktadır. Harris (2008) çocukların komik, hareketli yani durağan olmayan olay örgüsüne sahip ve mutlu sonla biten öykü kitaplarını beğendiklerini, Clark ve Foster (2005) da çocukların maceralı ve komik öyküler içeren kitapları beğendiklerini belirtmektedir. Yine benzer şekilde bir başka çalışmada da çocukların en çok resimli öykü kitaplarını okumayı sevdiğikleri ve bu kitapların kısa, içerisinde macera barındıran ve hareketli olay örgüsüne sahip öyküler içermesini istedikleri bilgisine yer verilmektedir (Awais ve Ameen, 2013).

Çocukların resimli öykü kitaplarına ilişkin beğenileri oldukça önemlidir ve çocuğun keyif almadığı bir okuma sürecinin verimli olmasını beklememek gerekir. Genel olarak okul öncesi dönem çocuklarının kitaplara yönelik ilgilerini araştıran çalışmalara Türkiye’de rastlanmamakla birlikte, çalışmaların yurt dışı literatüründe de sayıca az olduğu (Awais ve Ameen, 2013; Robinson ve diğerleri, 1997); genellikle ilkökul dönemindeki çocuklar ile veya daha büyük yaş grupları ile yapıldığı görülmektedir (Altunkaynak, 2018; Ateş ve diğerleri, 2012; Boraks, Hoffman ve Bauer, 1997; Brookshire, Scharff ve Moses, 2002; Harris, 2008; Chapman ve diğerleri, 2007; Repaskey ve diğerleri, 2017; Ulusoy, 2016; Wang, 2017; Yıldız, 2009). İlkokul öğrencilerinin çocuk kitapları ile ilgili görüşlerinin alınmasının, çocukların eleştirel bakış açısı geliştirebilmeleri ve çocukların düşünme becerilerinin desteklenmesi açısından önemli olduğu belirtilmektedir (Altunkaynak, 2018). Benzer durumun okul öncesi dönem çocukları için de geçerli olduğu; ancak alanyazın incelendiğinde, çocukların resimli öykü kitaplarına yönelik görüşlerini ortaya koyan yeterli sayıda çalışmaya yer verilmediği görülmektedir. Çalışmalarda çoğunlukla kitapların sadece görsellerine (Amsden, 1960; House ve Rule, 2005), kapaklarına (Danko-McGhee ve Slutsky, 2011), hikâyelerdeki nedenselliğe ve mantıksal bağlantılara (Shavlik ve diğerleri, 2020) ve komik kitaplara (Shannon, 1999) yönelik olarak çocukların görüşlerine yer

verilmekte; kitapların bilgilendirici veya kurgusal (Kotaman ve Tekin, 2017), basılı veya dijital (Cesário, Freitas, Pimentel ve Nisi, 2016) oluşu ve öykülerdeki gerçeklik unsurları (Barnes ve diğerleri., 2015) ile ilgili çocukların tercihleri üzerine yoğunlaşmakta ve çocukların tek bir konu üzerindeki görüşlerinin ele alındığı görülmektedir. Okul öncesi dönem çocuğuna bir kitap okunduğunda o kitabı sevmeye veya sevmeme nedenleri ile ilgili genel bir değerlendirme içeren, çocukların nedenlerinin çeşitliliğini sunan ve bir kitapta çocukların doğrudan dikkatini çeken unsurların neler olduğunu belirten çalışmaların eksikliği fark edilmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının resimli öykü kitaplarına yönelik tercihlerinde önemsedikleri unsurları belirlemenin ve bunu doğrudan çocuklara sormanın önemli olduğu; çocukların beğeni ölçütlerinin belirlenmesinin öğretmenler, ebeveynler, yazarlar ve çizerler açısından da yönlendirici bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının resimli öykü kitaplarına yönelik tercihlerinde önemsedikleri unsurların belirlenmesidir. Bu kapsamda, “Çocukların resimli öykü kitaplarında en çok sevdiğikleri unsurlara yönelik görüşleri nelerdir?” ve “Çocukların resimli öykü kitaplarında en az sevdiğikleri unsurlara yönelik görüşleri nelerdir?” sorularına cevap aranmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışmada, çocukların resimli öykü kitabı tercihlerine yönelik görüşlerinin ortaya koyulması amaçlanmıştır ve çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında fenomenoloji çalışması olarak yürütülmüştür. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 39). Nitel araştırma türlerinden olan fenomenoloji, bütün nitel araştırmalar üzerinde etkisi olmakla birlikte kendi odağı ve yöntemsel stratejisi bulunan bir model olarak ifade edilmektedir (Merriam, 2009). Fenomenoloji, “deneyim” unsurunu ön plana çıkarmakta; katılımcılar tarafından deneyimlenmiş durumlar üzerinde yoğunlaşmakta; deneyimlerden yola çıkarak toplanan verileri temele almaktadır (Ersoy, 2016). Bu çalışmada katılımcı grup olan çocukların deneyimlerinin; kitap okuma sürecinde yer alma, birbirinden farklı 11 kitabı dinleme ve inceleme, olduğu düşünülmekte ve bu deneyimleme süreci sonrasında çocukların görüşlerine başvurulmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2020-2021 eğitim öğretim yılının bahar döneminde, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen, MEB’e bağlı bağımsız bir anaokulunda yürütülmüştür. Okulun seçiminde ulaşım, zaman, okul

yönetiminin yaklaşımı ve öğretmenlerin gönüllü olma durumları dikkate alınmıştır. Toplamda beş sınıftan yer aldığı araştırmaya, 5 yaş grubu anasınıfına devam eden 110 çocuk katılmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı kitap okuma etkinliğinin tamamına katılamayan 16 çocuk, çalışma kapsamının dışında tutulmuştur. Öğretmenlerin süreç takip kayıtları dikkate alınarak, okuma çalışmaları sonrasında toplamda 94 çocuk çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada yer alan çocukların 51'i (%52) kız, 43'ü (%48) erkektir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan temel veri toplama yöntemi görüşmedir. Görüşme, gözlemlenemeyen davranışların, duyguların ve bireyin çevresindeki dünyayı nasıl algıladığının tanımlanmasını; kısacası öznel bir bilgiye ulaşmayı sağlamaktır (Merriam, 2009). Bu çalışmada, araştırma kapsamına dâhil edilen çocukların öykü kitapları ile ilgili tercihleri ve düşünceleri görüşme tekniği kullanılarak, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme verilerinin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesi, verilerin kayıt altına alınmasında kullanılan en yaygın yöntem olup verilerin kelimesi kelimesine deşifre edilmesi sonucu, analiz için ideal veriye ulaşmayı sağlamaktadır (Merriam, 2009).

Çocuklarla gerçekleştirilen görüşmeler öncesinde belirli aşamalara yer verilmiş ve veri toplama süreci beş aşamada gerçekleştirilmiştir: (1) Çocuklara okunacak kitaplara ilişkin ölçütlerin belirlenmesi, (2) kitapların tespit edilmesi, (3) kitap okuma süreci takip çizelgesinin oluşturulması, (4) çocuklara kitapların okunması, (5) kitap okuma sürecinin tamamında yer alan çocukların tespit edilmesi ve çocuklarla birebir görüşmelerin yapılması.

Çocuklara okunacak kitaplara ilişkin ölçütlerin belirlenmesi: Süreç, üzerinde çalışılacak resimli öykü kitaplarının tespitiyle başlamıştır. Kitapların tespit edilmesinde şu ölçütler dikkate alınmıştır: (1) çocukların yaş ve düzeyine uygun olması ve olumsuz öğeler içermemesi, (2) farklı boyutlarda olması, (3) birbirinden farklı görsellere sahip kitapların olması; bu görsellerin çizimlerinde net hatlar/çizgilerin kullanılıp kullanılmaması veya bu hatların oluşturulmasında parlak, canlı ya da mat renklerin kullanılıp kullanılmaması gibi farklı çizim-boyama tekniklerinin kullanılması 4) kitaplarda yer alan

kahramanların insan, hayvan, bitki, nesne gibi canlı/cansız varlıklar olacak şekilde farklılıklar göstermesi, (5) kitaplardaki olay örgüsünün birbirinden farklı olması, (6) kitaplarda ele alınan konuların birbirinden farklı olması. Kitaplar, belirlenen ölçütler çerçevesinde incelenmiş ve araştırmacılar tarafından elemeye tabi tutulmuştur.

Kitapların tespit edilmesi: Okunacak kitapların belirlenmesi sürecinde, ilk etapta yukarıda belirtilen ölçütler doğrultusunda 15 kitap belirlenmiştir. Kitaplar üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar çocuk edebiyatı, erken çocukluk eğitimi ve Türkçe eğitimi alanlarında uzmanlaşmış, bir devlet üniversitesinde görev yapan öğretim elemanlarıdır. Uzmanların üzerinde uzlaştığı 11 kitapta karar kılınmıştır. Kitaplara ilişkin yazar ve yayınevi bilgileri Çizelge 1'de sunulmuştur:

Çizelge 1 incelendiğinde, seçilen kitaplardan üç tanesi yerli yazarlar (Feridun Oral, Bestami Yazgan ve Necran Mirhun, Ayla Çınaroğlu) tarafından yazılmıştır. Sekiz kitap ise yabancı yazarlar (Heather Amery ve Stephen Cartwright, Mark Pett ve Gary Rubinstein, Catherine Rayner, Eric Carle, Anna Milbourne, J. Ebrahimi Nasr, Heinz Janisch, Ingrid ve Dieter Schubert) tarafından yazılmıştır.

Çiftlik Öyküleri-Traktör Macerası, isimli kitapta, bir çiftlikte traktörün üzerine ağaç devrilmesi ve o traktörün yardım çağrılarak kurtarılması konusu işlenmektedir. Kitabın tercih edilme sebebi boyutunun küçük olması, gündelik ve karşılaşılabilecek bir olayın işlenmesi, sakin bir olay örgüsü ile sıradan karakterlere yer verilmiş olmasıdır.

Hiç Hata Yapmayan Kız, isimli kitap, hata yapmaktan korktuğu için hata yapmadan yaşamaya çalışan bir kız çocuğunun önemli bir anda hata yapmasını, ancak yaptığı hatadan duyduğu mutluluğu konu edinmektedir. Kitapta yer alan çocuk karakter, aynı zamanda, bir çocuğun gerçek hayatta yaşaması pek mümkün olmayan olayları yaşamaktadır. Kitap, içerik olarak komik bir kurguya sahip olması ve çocuk karakterler içermesi nedeniyle tercih edilmiştir. *Koca Roni*, kitaba sığmaya çalışan bir geyik ve ona yardım etmeye çalışan bir sincabın hikâyesidir. Kitap, çocukları düşündüren ve çözüm üretmeye iten bir kurgu ile ilerlemektedir. Oldukça az yazının yer aldığı kitabın en son sayfasının, bir sayfanın dört katı kadar geniş bir ölçüde açılması ve okura sürpriz bir son sunması, tercih edilme sebebidir.

Çizelge 1. Çalışmada yararlanılan kitaplara ilişkin bilgiler

Kitabın Adı	Kitabın Yazarı	Kitabın Resimleyeni	Yayınevi
Çiftlik Öyküleri-Traktör Macerası	Heather Amery, Stephen Cartwright	Stephen Cartwright	Türkiye İş Bank. Kültür
Hiç Hata Yapmayan Kız	Mark Pett, Gary Rubinstein	Mark Pett	Binbir Çiçek Kitaplar
Koca Roni	Catherine Rayner	Catherine Rayner	Türkiye İş Bank. Kültür
Kırmızı Kanatlı Baykuş	Feridun Oral	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları
Kafası Karışık Bukalemun	Eric Carle	Eric Carle	Kuraldışı Çocuk
Çocukların Arabası	Bestami Yazgan, Necran Mirhun	Firdevs Mun'im	Nar Çocuk
Bir Milyon Ne Kadar Büyük?	Anna Milbourne	Serena Riglietti	TÜBİTAK Popüler Bilim
Eski Ev Yeni Ev	J. Ebrahimi Nasr	Roudabeh Khaef	ODTÜ Yayıncılık
Köprüyü Geçerken Dev ile Ayının Öyküsü	Heinz Janisch	Helga Bansch	Yapı Kredi Yayınları
Üzümlü Kurabiye	Ayla Çınaroğlu	Mustafa Delioğlu	Uçan Balık Yayınları
Şemsiye	Ingrid & Dieter Schubert	Ingrid & Dieter Schubert	Kuraldışı Çocuk

Kırmızı Kanatlı Baykuş, kanatlarının kırmızı renkli olmasını isteyen bir baykuş ile ona yardım eden bir farenin hikâyesini konu edinmektedir. Oldukça belirgin renklere ve hatlara sahip görseller ile hareketli bir olay örgüsünün varlığı, hayvan karakterler içermesi, beklenmedik bir anda kitabın sona ulaşması gibi nedenler kitabın tercih edime sebebidir.

Kafası Karışık Bukalemun, birçok hayvana benzemeye çalışan ve her hayvanın bir parçasını alarak en sonunda karışık ve çok komik bir hal alan, nihayetinde kendi gibi olmanın en iyisi olduğunu anlayan bir bukalemunun hikâyesini konu edinmektedir. Kitabın komiklik unsurları içermesi, birçok farklı renk ve hayvan barındırması, net ve somut bir mesaj içermesi, dikey boyutta uzun ebatlı bir kitap olması, net ve hatları belli, anlaşılır resimler içermesi gibi nedenlerle tercih edilmiştir.

Çocukların Arabası, kendi olanakları ile çocuklarına araba yapmaya çalışan hayvanların hikâyesini içermektedir. Geniş ve uzun, çok büyük boy bir kitap olması, kitabın tercih edilme sebebidir.

Bir Milyon Ne Kadar Büyük, bir milyonun ne kadar büyük olduğunu merak eden ve çevresinde bir milyonun ne kadar olduğunu gösteren örnekler bulmaya çalışan bir penguenin hikâyesini anlatmaktadır. Kitabın tercih edilme sebebi, arka kapağındaki bir zarftan çıkan çok büyük boyutta bir posterle sonlanması, sayısal bilgiler içermesi ve hareketli bir olay örgüsüne sahip olmasıdır.

Eski Ev Yeni Ev, isimleri olmayan yaşlı bir kadın ile adamın evlerini güzelleştirme çabalarını konu edinmektedir. Kitapta, belirgin hatları olmayan karışık görünümlü görseller bulunmakta; karakterler isimler ile sınırlandırılmamakta; çocuğa, karakterlerin isimlerini ve hatta görünüşlerini bile hayal etme ve kendi istediği şekilde oluşturma imkânı sunulmaktadır. Tüm bu özellikler nedeniyle kitap tercih edilmiştir.

Köprüyü Geçerken Dev ile Ayının Öyküsü, dar bir köprüde karşılaşa ve karşıdan karşıya geçemeyen dev ile ayının hikâyesini konu edinmektedir. Kitapta görsellerin tamamı, neredeyse mat-kahve tonlarında renklendirilmiş olup karakterlerin yüz hatlarındaki ifade farklılıkları, kızgınlık, öfke gibi duyguları barındırması kitabın tercih edilme sebebidir.

Üzümlü Kurabiye, üzümlü kurabiye yemek konusunda kararsız kalan, tükenmesi nedeniyle kurabiye yiyemeyen kararsız bir kedinin hikâyesini anlatmaktadır. Küçük boyutlu olması, çok net çizimleri olmayan farklı görseller içermesi ve hikâyenin olumlu olmayan bir sonla bitmesi nedenleriyle tercih edilmiştir.

Şemsiye, bir şemsiye bulan köpeğin o şemsiyeye tutunarak yaşadığı maceraları görseller ile anlatan yazısız/sözsüz resimli bir hikâye kitabıdır. Yazısız bir kitap olması ve çocuğa kendi hikâyesini oluşturma imkânı vermesi, kitabın tercih edilme sebebidir.

Uygulama sürecinde, hangi sınıflarda, hangi tarihlerde, hangi kitapların okunduğunun takibinin yapılması ve çocuklara ilişkin detayların işlenmesi amacıyla bir çizelge oluşturulmuştur. Çizelgede, okunan kitabın adı, tarih, her bir okuma sürecinde yer alan ve almayan çocuklara ilişkin

bilgiler yer almakta ve bu detaylarla ilgili öğretmen notlarına yer verilmektedir.

Çocuklara kitapların okunması: Okumalar, çocukların kendi öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Çocuklarla yapılacak görüşmeler öncesinde gerçekleştirilen kitap okuma sürecinde, 5 anasınıflı öğretmeni görev almış ve çocuklara kitapları okumuştur. Katılım gösteren öğretmenlerin tamamı aynı bağımsız anaokulunda görev yapan, okul öncesi eğitimi alanında lisans mezunu olan ve mesleki kıdemleri 8 ile 15 yıl arasında değişen öğretmenlerdir ve tamamı kadındır.

Okuma süreci öncesinde öğretmenlerle görüşülmüştür. Öğretmenlerle çalışmanın amacı, çocuklara okunacak kitapların özellikleri, her bir kitabın nasıl okunacağı, sürecin nasıl ilerlemesi gerektiği ve sürece ilişkin verilerin kaydedilmesi konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Bu toplantılarda özellikle öğretmenlerin kitapları nasıl okuyacağı üzerinde durulmuş ve örnek bir okuma yapılarak okuma süreci netleştirilmiştir. Kitapların tamamının geleneksel yöntemle ve örnek uygulamadaki gibi okunması gerektiği, hiçbir kitap için farklı bir uygulama yapılmamasının ve hiçbir kitabın farklı bir etkinliğe dâhil edilmemesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu süreçte çocukların okunan kitaplara ilgilerini etkileyecek herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerektiği ve 10 kitabın 10 iş günü (toplamda 2 hafta) içinde bitmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, her bir öğretmene takip etmeleri ve süreç hakkında not tutmaları için kitap okuma takip çizelgesi verilmiştir. Her bir kitap okuma süreci için çizelgeyi titizlikle doldurmaları istenmiştir. Öğretmenler, bu çizelgelere her gün okunan kitabın ve o gün okula gelmeyen çocuğun ismini not etmişlerdir.

Okuma sürecinde tüm kitaplar, Şemsiye isimli kitap hariç, geleneksel yöntem ile okunmuştur. Geleneksel yöntem ile okuma yaparken öğretmen, sayfaları görülebilecek şekilde kitabı çocuklara çevirmiştir. Her bir sayfayı yüksek sesle okumuş ve okuma sırasında çocukların okunan sayfaları görmesine olanak sağlamıştır. Okumalar etkinlik zamanı içerisinde gerçekleştirilmiş ve 10 gün boyunca her etkinlik saatinde 1 kitap okunmuştur. Okumalar sırasında herhangi ek bir etkinliğe yer verilmemiş, kitaplar bütünleştirilmiş bir etkinlik planına dahil edilmemiştir. Ayrıca, özel bir oturma veya okuma düzeni oluşturulmamıştır. Amaç, çocukların kitap içeriğini ve kitapların genel özelliklerini bilmelerinin sağlanmasıdır. Okuma süreci, çocukların kendi sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Her gün bir kitap okunmasıyla, süreç belirlendiği gibi 2 hafta sürmüştür. Kitapların okunmasında özel bir sıra takip edilmemiş olup hangi gün hangi kitabın okunacağı, öğretmenlerin tercihine bırakılmıştır. Öğretmenler kitapları okudukça birbirleri ile değiştirmişler ve hangi gün hangi kitabı okuduklarını uygulamanın başında onlara verilen çizelgeye not etmişlerdir. Şemsiye isimli kitap ise tamamen görsellerden oluşmaktadır. Kitap, yazılı bir içeriğinin olmaması ve çocuğun kendi hikâyesini oluşturmasına olanak sağlaması yönüyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu kitabın geleneksel bir yöntem ile okunması mümkün olmadığı için, okuma

sürecinde çocukların öykü oluşturmaları sağlanmıştır. Süreç, araştırmacılar tarafından da titizlikle takip edilmiştir. Sınıf ziyaretleri gerçekleştirilmiş; öğretmenler ile yüz yüze ve telefon aracılığıyla sürecin takibi ile ilgili sık sık görüşmeler yapılmıştır. Sınıf ziyaretlerinde, okuma süreçleri gözlemlenmiş, öğretmenlerin kitapları geleneksel yöntemle okuduğundan ve ek herhangi bir etkinlik yapmadığından emin olunmuştur. Gözleme gidilemeyen günlerde yapılan telefon görüşmelerinde ise öğretmenlerin hangi kitapları okudukları, o gün okula gelmeyen çocuklar veya uygulamanın nasıl yürütüldüğü gibi konular konuşulmuştur.

Çocuklarla birebir görüşmelerin yapılması Görüşme süreci, bir araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmacı çalışma süreci öncesinde çocuklarla tanışmış ve okuma süreci boyunca sınıf ziyaretleri yaparak çocuklarla etkili bir iletişim ortamı oluşturmaya çalışmıştır. Kitap okuma süreci tamamlandıktan sonraki hafta çocuklar ile görüşmeler yapılmıştır. Kitapların okunması ile görüşmelerin yapılması arasında zaman geçmemesine dikkat edilmiş ve okuma süreci tamamlandıktan hemen sonra görüşmeler de yapılmıştır. Çalışmaya dâhil olan çocuklar ile ayrı bir odada yüz yüze ve birebir görüşmeler yapılmıştır. Bu oda, anaokulunda drama odası olarak kullanılan, bir sahnenin, birçok sandalyenin, yastığın ve orta genişlikte bir masanın olduğu, çocukların da aşına oldukları bir odadır. Çocuklar odaya alınmadan önce masanın üzerine 11 kitap, kapakları net görülebilecek şekilde yan yana konulmuştur. Masanın iki tarafına karşılıklı olarak iki sandalye yerleştirilmiştir. Görüşmeye katılan çocuk odaya alındığında karşılıklı olarak sandalyelere oturulmuş ve birlikte kitaplar yeniden incelenmiştir. Bu inceleme sırasında 'Bu kitabı hatırlıyor musun? Bu kitapta neler oluyordu? Bu kitapta kimler vardı?' gibi sorular sorulmuş, kitapların sayfaları çevrilerek görseller yeniden gösterilmiş ve çocuğun o kitabı hatırladığından emin olunmuştur. Çocuk hatırlayamazsa, içerik ile ilgili hatırlatmalar yapılmıştır. Görüşmeler, ortalama 5-6 dakika arasında gerçekleşmiş ve ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Çocuklarla yapılan görüşme sürecinde, araştırma amacına paralel olacak şekilde sorular belirlenmiştir. Soruların kısa ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmacılar tarafından oluşturulan sorular için alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Çocuklara, "En çok hangi kitabı sevdi?", "Peki neden en çok bu kitabı sevdi?", "En az sevdiğin kitap hangisiydi?". "Peki neden en az bu kitabı sevdi?" soruları yöneltilmiştir. İhtiyaç halinde, çocukların düzeylerine uygun açıklamalar ve alternatif ifadelerle soruların anlaşılabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, nitel veri analizleri tekniklerinden olan içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde, "toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılması" söz konusu olmakta ve analiz süreci verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere

dört aşamada gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.228). Çelik, Başer Baykal ve Kılıç Memur (2020) ise, genel olarak veri analiz sürecinin üç ortak noktada ifade edilebileceğini belirtmekte ve bu adımları şu şekilde sıralamaktadır: Verilerin işlenmesi (deşifre, kodlama, araştırmacı günlüğü yazma, kategori oluşturma), verilerin görsel hale getirilmesi ve bulguların yorumlanması.

Bu çalışmada, daha önceden ortaya konulmuş hazır temalar üzerinden çalışılmamış; temalar, çocukların cevapları doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Görüşme kayıtlarının deşifre edilmesi, yazılı doküman haline getirilen verilerin her bir araştırmacı tarafından kodlanması, kodlardan yola çıkılarak temaların oluşturulması, temaların ve kodların görselleştirilmesi ve sonrasında yorumlanması süreci gerçekleştirilmiştir.

Verilerin kodlanması sürecinde ilk aşamada, deşifre edilen veriler kodlanmıştır. Miles & Huberman (2015), kodlamayı "bir çalışmada toplanan tanımlayıcı ve yoruma dayalı bilgilere anlam birimleri atamak için kullanılan künye ve etiketler" olarak ifade etmekte; belli bir bağlam ile bağlantılı veya bağlantısız olan kelime, cümle, cümle parçaları veya bütün halindeki paragraflar şeklinde ifade edilebilecek söz öbeklerine eklenerek oluşturulduğunu belirtmektedir (s. 56). Bu kapsamda, veri toplama sürecinde aktif olan araştırmacı ile birlikte veri toplama sürecinin dışında kalan diğer iki araştırmacı, birbirlerinden bağımsız olarak, verilerin belirli bir kısmı üzerinde kontrol kodlaması gerçekleştirmişlerdir. Kodlamalar, açık kodlama şeklinde gerçekleştirilmiş; her bir araştırmacı kodlamayı, aynı biçimsel düzene sahip veri dökümü belgesi üzerinde, belgenin sağ tarafında oluşturulan boş sütun üzerinde notlar olarak gerçekleştirmişlerdir. Bu ön kodlamalar sonrasında bir araya gelen araştırmacılar, oluşturdukları kodlar ve kodlama biçimleri üzerinde tartışarak sürecinin geri kalan kısmı için öngörü oluşturmuşlardır. Araştırmacılar kalan verileri birbirinden bağımsız olarak yeniden kodlamışlardır. Miles & Huberman (2015), kontrol kodlamasının; tanımsal netliğe yardımcı olma, iyi bir güvenilirlik kontrolü sağlama, veri setinin büyüklüğüne ilişkin fikir edinme ve araştırmacıların veri blokları için kullandıkları kodların ne kadar örtüştüğünü fark etmeleri noktasında önemli olduğunu belirtmektedir (s. 64). Araştırmacılar kodlama çalışmaları sonrasında yeniden bir araya gelmişler ve kodlamalar üzerinde görüş birliğine varmışlardır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik, Miles-Huberman modeli (güvenirlik= görüş birliği sayısı/ (toplam görüş birliği+görüş ayrılığı) dikkate alınarak hesaplanmış ve kodlayıcılar arası görüş birliği %91 olarak bulunmuştur. Miles & Huberman (2015), kodlayıcının kendi içindeki ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin %90 aralığında olması gerektiğini belirtmektedir (s. 64). Buradan hareketle, araştırma verileri üzerinden yapılan kodlamaların güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Merriam (2009), kodlamaların, kategori (tema) oluşturmada bir yol olduğunu ve kodların bir araya getirilerek gruplandırılmaya çalışılması gerektiğine değinmektedir. Kategoriler tümevarımsal bir yapılandırma olarak ifade edilmekte, sezgisel bir süreç olarak görülen kategori oluşturma sürecinin aynı zamanda sistematik

olduğu ve çalışma yönelimiyle uyumlu olacağı ifade edilmektedir. Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından üzerinde görüş birliğine varılan kodlar, anlam bütünlüğü dikkate alınarak, gruplandırılmıştır. Kodlardan yola çıkılarak oluşturulan kategorilerin, çalışma yönelimi dikkate alındığında, alan yazında yer alan konu akışı ekseninde alt kategoriler halinde gruplandırılabilceği görüşüne varılmıştır. Nihayetinde, resimli öykü kitaplarındaki iç ve dış yapı unsurları dikkate alınarak alt kategorilerin iki temel kategori altında gruplandırılması uygun görülmüştür.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi= 11.05.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= E15784

Bulgular

Bu bölümde, araştırma sorularından hareketle, çocukların en çok sevdikleri kitaplara yönelik görüşleri ile en az sevdikleri kitaplara yönelik görüşlerini içeren bulgulara yer verilmiştir.

Çocukların Kitaplarda Tercih Ettikleri Unsurlar

Çocuklara, “En çok hangi kitabı sevdin?” sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaptan sonra en çok sevdikleri kitaba ilişkin olarak, “Peki, neden en çok bu kitabı sevdin?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar neticesinde kitapların, çocuklar tarafından en çok sevmelerinde etkili olan özellikleri Çizelge 2’de sunulmuştur:

Çizelge 2 incelendiğinde, çocukların kitapları en çok sevmelerinde önemli rol oynayan özelliklere ilişkin kodların, kitapların biçimsel ve içerik özellikleri altında gruplandığı görülmektedir. Çocuklar, sevdikleri kitapta yer alan özelliklerinden en çok güldürü öğelerine yer verme (f=37) özelliği üzerinde vurgu yapmışlardır. Genel olarak içerik özelliklerine ilişkin kodlar güldürü öğelerine yer verme (%37.8), kitapta ilgi duyduğu bir unsur olması (%17.3), hikâye kahramanı ile özdeşim kurabilmesi (%11.2), hikâyenin olumlu bir şekilde sonuçlanması (%11.2), hikâyenin hareketli bir kurgusu olması (%2), kendi hikâyesini yaratması (%2), ve yakın çevresiyle ilişkilendirmesi (%1) şeklinde sıralanmış ve çocukların kitapları sevme gerekçeleri arasında içerik özelliklerinin ön planda olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Biçimsel özellikler kitaplarda poster gibi ek materyallerin bulunması (%13.3), resimleme özellikleri ise resimlerin gerçeğe uygun olması (%2) ve resimlerin canlı renklerde olması (%2) şeklindedir.

Aşağıda, çocukların bu konu ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Ç2: “En sevdiğim bukalemunlu. Çünkü beni çok güldürdü. Her şeye dönüşüyormuş. İnsana bile dönüşebilirmiş.” (Kafası Karışık Bukalemun)

Ç17: “Hiç hata yapmıyordu ama en sonunda hata yaptı. Herkes güldü. Çok komik oldu.” (Hiç Hata Yapmayan Kız)

Kitapta ilgi duyduğu bir unsur olmasına ilişkin görüşler:

Ç28: “Çünkü ben kırmızıyı çok severim. Kırmızı olan çok şey vardı bu kitapta.” (Kırmızı Kanatlı Baykuş)

Ç45: “Çünkü baya güzeldi. Penguenleri çok seviyorum. Merak ediyorum onları.” (Bir Milyon Ne Kadar Büyük?)

Ç23: “Çünkü ben matematiği çok severim. Burada da sayılar var. O yüzden çok sevdim.” (Bir Milyon Ne Kadar Büyük?)

Hikâye kahramanı ile özdeşim kurabilmesine ilişkin görüşler:

Ç3: “Çünkü içinde evler vardı. Eski ev yenileniyordu. Bizim de evimiz yok ama yeni ev alacağız. Bizim gibi yeni ev istiyorlar.” (Eski Ev Yeni Ev)

Ç8: “Çünkü ben de buradaki kedi gibi yemekleri seçmekte zorlanıyorum. Hangisini yiyeceğime karar veremiyorum. Aynı bana benziyor buradaki kedi.” (Üzümlü Kurabiye)

Ç40: “Çünkü onlar hiç eşyalarını paralarını harcamıyorlardı. Her şeyi kendileri yapıyorlardı. Biz de para harcamayı hiç sevmeyiz.” (Çocukların Arabası)

Hikâyede olumlu son olmasına ilişkin görüşler:

Ç9: “Evi güzelleştirdikleri için beğendim. Bahçe yaptılar. Evi boyadılar. Eski ev en sonunda çok yeni oldu.” (Eski Ev Yeni Ev)

Ç25: “Her şey olmaya çalışıyordu ama en sonunda kendi oluyordu. Kendimiz olmak en güzeli. En sonunda bunu anladığı için çok sevdim.” (Kafası Karışık Bukalemun)

Çocuğun kendi hikâyesini yaratmasına ilişkin görüşler:

Ç12: “Çünkü kendi hikâyemi kendim anlattım.” (Şemsiye)

Ç57: “Hikâye anlatmak çok hoşuma gitti.” (Şemsiye)

Kurgunun hareketli olmasına ilişkin görüşler:

Ç39: “Hikâyesi çok eğlenceliydi. Devamlı yeni bir şeyler çıktı karşımıza.” (Bir Milyon Ne Kadar Büyük)

Günlük hayat ile ilişkilendirmeye ilişkin görüşler:

Ç38: “Baykuş çok şirin. Aynı benim kardeşim gibi. Kardeşime benziyor. Hemen büyük gibi olmak istiyor.” (Kırmızı Kanatlı Baykuş)

Kitapta ek materyallerin bulunmasına ilişkin görüşler:

Ç19: “İçinden büyük bir şey çıktı. Sürprizliydi. Çok şaşırdım ben o zaman.” (Bir Milyon Ne Kadar Büyük?)

Ç66: “Çünkü bu kitap açılıyor. Biz çok şaşırmıştık. Kitap büyümüşü.” (Koca Roni)

Resimlerin gerçeğe uygun olmasına ilişkin görüşler:

Ç27: “Geyiği çok güzel çizmişlerdi. Tam bir geyikti. Ben bir kere geyik görmüştüm ona çok benziyordu. Kocamandı.” (Koca Roni)

Resimlerin renklerinin canlı olmasına ilişkin görüşler:

Ç14: “İçi çok güzel. Resimleri yani. Resimlerin renkleri çok güzel. Baykuş ve fare çok güzel.” (Kırmızı Kanatlı Baykuş)

Çizelge 2. Kitapların en çok sevilmesinde etkili olan özellikleri

	Alt Temalar	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
İçerik unsurları	Güldürü öğelerinin varlığı	37	37.8
	İlgi duyulan bir unsuru içerme	17	17.3
	Hikâye kahramanıyla özdeşim kurabilme	11	11.2
	Hikâyenin olumlu bir şekilde sonuçlanması	11	11.2
	Kendi hikâyesini oluşturabilme	2	2
	Kurgunun hareketli olması	2	2
	Günlük hayat ile ilişkilendirme	1	1
Bişimsel unsurlar	Kitapta ek materyallerin bulunması	13	13.3
Resimleme	Resimlerin gerçeğe uygun olması	2	2
	Resimlerin canlı renklerde olması	2	2
Toplam		98	100

Çizelge 3. Kitapların en az sevilmesinde etkili olan özellikleri

Temalar	Alt Temalar	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
İçerik unsurları	Kurgunun durağan olması	13	13.3
	Hikâyenin olumsuz bir şekilde sonlanması	11	11.2
	Üzücü, korkutucu, olumsuz olayların varlığı	10	10.2
	Mantık dışı durumların varlığı	9	9.2
	Sevilmeyen, ilgi duyulmayan unsurlar	8	8.2
	Güldürü öğelerine yer verilmemesi	3	3.1
	Kurguda karışıklık	3	3.1
Resimleme	Resimlerin belirgin hatlara sahip olmaması	15	15.3
	Resimlerdeki korkutucu öğeler-çizimler	12	12.2
Bişimsel unsurlar	Hikâyenin uzun olması	3	3.1
	Hikâyenin kısa olması	2	2
Toplam		98	100

Çocukların Kitaplarda Tercih Etmedikleri Unsurlar

Çocuklara, “En az sevdiğin kitap hangisiydi?” sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplardan sonra en az sevdikleri kitaba ilişkin olarak, “Peki, neden en az bu kitabı sevdim?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar neticesinde kitapların, çocuklar tarafından en az sevmelerinde etkili olan özellikleri Çizelge 3’te sunulmuştur:

Çizelge 3 incelendiğinde, çocukların kitapları en az sevmelerinde önemli rol oynayan özelliklerine ilişkin kodların, kitapların biçimsel, resimleme ve içerik özellikleri temalarında gruplandığı görülmektedir. Çocukların ifade ettikleri özellikler dikkate alındığında, ağırlıklı olarak içerik unsurlarına yönelik görüşler bildirilse de kitabı sevmemesine neden olan özelliklerin başında, resimlerin belirgin olmayan hatlara sahip olması (%15.3) unsurunun yer aldığı görülmüştür. İkinci sırada ise içerik özellikleri arasında yer alan, heyecandan uzak durağan bir kurgunun olması (%13.3) unsurunun ifade edildiği görülmektedir. Çocuk kitaplarında istenmeyen özelliklerden biçimsel özelliklere ilişkin kodlar resimlerin korkutucu öğeler içermesi (%12.2), hikâyenin uzun olması (%3.1) ve hikâyenin kısa olması (%2) şeklinde sıralanmaktadır. İçerik özelliklerine ilişkin kodların ise hikâyenin çocuk açısından olumsuz sonuçlanması (%11.2), üzücü-korkutucu olumsuz olayların varlığı (%10.2), mantık dışı durumların varlığı (%9.2), çocuğun sevmediği-ilgi duymadığı unsurların bulunması (%8.2), güldürü öğelerine yer verilmemesi (%3.1) ve kurgunun karışık olması (%3.1) olarak

belirlendiği görülmektedir. Çocukların cevaplarından yapılan doğrudan alıntılar şu şekildedir:

Resimlerin belirgin hatlara sahip olmamasına ilişkin görüşler:

Ç27: “Bunun resimlerinden hiçbir şey anlamadım ben. Karışık..” (Eski Ev Yeni Ev)

Ç86: “Resimler çok karışık görünüyor. Baksana böyle insan mı olur?” (Eski Ev Yeni Ev)

Kurgunun durağan olmasına ilişkin görüşler:

Ç82: “Çünkü ağaç devriliyor. Ağaç kaldırılıyor. Bu kadar. Başka bir olay yok. Bu öykü hiç durağan bir öykü değil. Çocuğun böyle algılamış olması geleneksel okumadan kaynaklı olabilir mi?” (Traktör Macerası)

Ç73: “Bu kitapta sadece köprüden geçiyorlardı. Köprüden geçip başka yerlere gidebilirlerdi.” (Köprüyü Geçerken Dev ile Ayının Öyküsü)

Resimlerin korkutucu unsurlar içermesine ilişkin görüşler:

Ç43: “İnsanlar biraz korkunç görünüyor.” (Eski Ev Yeni Ev)

Ç64: “Birbirlerine çok korkunç baktılar. Resimlerinden korktum.” (Köprüyü Geçerken Dev ile Ayının Öyküsü)

Hikâyenin çocuk açısından olumsuz sonuçlanmasına ilişkin görüşler:

Ç16: “En sonunda hata yaptı. Düştü. Kötü şeyler oldu”. (Hiç Hata Yapmayan Kız) Demek ki çocuğa bu kitabın amacı okuma sürecinde hissettirilememiş! Bu gibi durumlar yukarıda da belirtildiği gibi çocukların tercihlerini etkilemiş.

Ç29: “Çünkü hiçbir kurabiyeyi yiyemedi. Bir kedi aç kaldı. Kötü oldu en sonunda.” (Üzümlü Kurabiye)

Üzücü, korkutucu veya olumsuz olayların varlığına ilişkin görüşler:

Ç25: “Çünkü traktörün üzerine ağaç düşmesi çok kötü bir şeydir. Bu kadar kötü şeylerin olmasına hiç gerek yoktu.” (Traktör Macerası)

Ç28: “Arabayı yaparken biraz zorlanıyorlardı. Zorlanmalarını sevmedim. Onlara üzuldüm.” (Çocukların Arabası)

Ç61: “Kendisini sevmiyordu. Hep başkalarına benzemek istiyordu. Bu da çok kötü bir şey.” (Kafası Karışık Bukalemun)

Mantıkdışı durumların varlığına ilişkin görüşler:

Ç87: “Çünkü hiç hata yapmazsan öğrenemezsin. Hiç hata yapmamaya çalışmak saçma bir şey. O yüzden az beğendim.” (Hiç Hata Yapmayan Kız)

Sevmediği, ilgi duymadığı durumların varlığına ilişkin görüşler:

Ç41: “Bukalemunları sevmiyorum. Korkuyorum. O yüzden sevmedim.” (Kafası Karışık Bukalemun)

Ç50: “Çünkü penguenleri hiç sevmem.” (Bir Milyon Ne Kadar Büyük)

Güldürü öğelerine yer vermemesine ilişkin görüşler:

Ç36: “Bu kitabın hiçbir şeyi komik değildi.” (Eski Ev Yeni Ev)

Kurgunun karışık olmasına ilişkin görüşler:

Ç32: “Bu biraz anlaması zor bir kitaptı.” (Traktör Macerası)

Hikâyenin uzun olmasına ilişkin görüşler:

Ç11: “Çünkü sıkıcı. Çok uzundu.” (Eski Ev Yeni Ev)

Ç14: “Çünkü ben uzun kitapları hiç sevmem.” (Traktör Macerası)

Hikâyenin kısa olmasına ilişkin görüşler:

Ç22: “Çabuk bittiği için sevmedim.” (Traktör Macerası) Bu öykü kısa bir öykü değil. Okuma süreci nasıldı?

Beğenmediği kitabın olmamasına ilişkin görüşler:

Ç83: “Hepsi güzeldi bence.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuklarının resimli öykü kitaplarına yönelik tercihlerinde, önemsedikleri unsurların belirlenmesinin hedeflendiği bu çalışmada, 5 yaş grubundan 94 çocuğa birbirinden farklı özelliklere ve niteliklere sahip 11 farklı resimli öykü kitabı sunulmuştur. Bu kitaplar arasından en çok / en az beğendikleri kitaplar hakkında konuşularak en çok ve en az beğenme nedenleri üzerinde durulmuştur. Kitap tercihlerinde ifade ettikleri özellikler, kitapları en çok sevme gerekçeleri ve kitapları en az sevme gerekçeleri olarak iki kategori altında incelenmiştir.

Çocuklar, kitapları en çok sevme gerekçelerini güldürü öğelerine yer verme, kitapta ilgi duyduğu bir unsur olması, kitaplarda poster gibi ek materyallerin bulunması, hikâye kahramanı ile özdeşim kurabilmesi, hikâyenin olumlu bir şekilde sonuçlanması, resimlerin gerçeğe uygun olması, hikâyenin hareketli bir kurgusunun olması, kendi hikâyesini yaratması, resimlerin canlı renklerde olması ve yakın çevresiyle ilişkilendirmesi bağlamında ifade etmişlerdir. Çocukların neredeyse yarıya yakını en beğendikleri kitabın nedeni olarak, kitabın güldürü öğeleri içermesini göstermektedir. Çocuklar kendilerini güldüren,

eğlendiren ve onlara komik gelen kitapları sevmektedir. Wang'ın (2017), Shannon'un (1999) ve Clark ve Foster'ın (2005) yaptıkları çalışmada da okul öncesi dönem çocukları tarafından içinde mizahi öğeler barındıran komik öykü kitaplarının en çok beğenilen kitaplar olduğu görülmüştür. Çalışmanın en çarpıcı sonuçlarından biri olan çocukların komik kitaplara ilgi duymaları, yapılan diğer çalışmaların bulguları ile de desteklenmektedir. Ek olarak, çocukların öykü kitaplarında mizahi öğeler aramaları sadece okul öncesi dönem çocuklarına özgü değil, ilkökul çocuklarının da beklentileri arasındadır (Harris, 2008; Clark ve Foster, 2005).

Bir kitabın en çok sevilmesinde etkili olan faktörlerden bir diğeri de kitapta ilgi duyulan bir unsurun yer almasıdır. Çocukların kişisel ilgileri farklılık gösterse de genel olarak ilgi duydukları öğelerle kitaplarda da karşılaşmak istedikleri görülmektedir. Kitaplar, çocukların yeni ilgi alanları oluşturmalarını sağlasa da (Temple ve diğerleri, 2004), var olan ilgilerine göre seçilen kitaplar onların okumaya karşı olan motivasyonlarını da artırmaktadır (Ateş ve diğerleri, 2012). Bu noktada üzerinde durulması gereken, kitabın okunacağı çocuğun-çocukların ilgilerinin farkında olmak ve bu doğrultuda kitap seçmektir.

Resimli öykü kitaplarının sahip olması gereken en önemli içerik özelliklerinden biri çocukların özdeşim kurabilecekleri kahramanlar içermesidir (Sever, 2013; Gönen ve diğerleri, 2016) ve bu durum çocuklar tarafından da onaylanmıştır. Çocuklar resimli öykü kitaplarında kendilerinden bir şeyler bulabilecekleri, onlar ile ortak özellikleri taşıyan kahramanları görmek istemektedir ve bir kitabı en çok beğenme nedenlerinden bir diğeri kahramanlar ile özdeşim kurabilmeleridir. Çocuk, kitaptaki karakter ile özdeşim kurabildiği ve kendini karaktere yakın hissettiği zaman kitabı daha fazla ilgiyle dinlemekte ve o karakterden daha çok kazanım elde etmektedir. Mesmer (2018) bir resimli öykü kitabının çocuğun deneyimlerine uygun olması ve çocuğun özdeşim kurabilmesi için olanaklar yaratması gerektiğini savunmuştur. Bunu yapmanın en kolay yolu ise bu çalışmada da görüldüğü gibi uygun karakterler yaratarak çocukların dikkatini çekmektir. Hikâyenin olumlu son içermesi ise kitapların bir diğeri en çok tercih edilme nedenidir. Çocuklar olumsuzluk ile sonlanan kitapları değil; problem durumunun çözüldüğü ve herkesin mutlu olduğu öyküleri sevmektedir. Yaş aralıkları farklı olsa da mutlu sonla biten hikâyeleri beğenme durumu ilkökul çocukları için de geçerlidir (Harris, 2008). Bu durum onların dünyasında olumsuzluğa veya mutsuzluğa çok fazla yer olmaması ve kitaplardan kendi dünyalarına uygun mutluluk dolu sonlar beklemeleri ile açıklanabilir. Diğer taraftan az da olsa, en çok sevdiği kitaba neden olarak kendi hikâyesini yaratması, kurgunun hareketli olması gibi unsurlara değinen çocuklar da bulunmaktadır. Şimdiye kadar bahsedilen özelliklerin dikkat çekici yanı, tamamının kitapların içerik özellikleri arasında olmasıdır.

Biçimsel özellikler arasında yer alan kitabın alışımlı yazılı materyal oluşunun dışına çıkması bir diğeri deyişle kitabın içinde ek materyallere yer verilmesi (poster içermesi, kitap sayfalarının büyümesi, sayfaların birleşimi

ile bir görsel oluşumu vb.) çocuklar için bir diğer tercih sebebidir. Kitap okuma etkinliklerini daha eğlenceli hale getirebilecek farklı niteliklere sahip kitaplar çocukların ilgisini çektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte, resimlerin gerçeğe uygun olması ve canlı renkler içermesi gibi resimleme özelliklerine çocuklar tarafından çok az değinilmiştir. Buradan çocukların bir kitaba ilişkin olumlu özelliklerden bahsederken genellikle içerik özelliklerine odaklandığı, odaklandıkları kitapların resimleme özelliklerine ilişkin unsurlara fazla yer vermediği görülmektedir. Diğer taraftan, çocukların daha gerçekçi (Amsden, 1960) ve renkli (Danko-McGhee ve Slutsky, 2011) çizimleri beğenmeleri yapılan diğer araştırmaların da bulguları arasındadır.

Çocukların en az sevdikleri kitaplara ilişkin yorumların da kendi içerisinde farklılaştığı görülmektedir. Çocuklar, kitapları sevmeme/tercih etmeme gerekçelerini resimlerin belirgin olmayan hatlara sahip olması, durağan bir kurgunun olması, korkutucu öğeler içermesi, hikâyenin uzun olması, hikâyenin kısa olması, olumsuz sonuçlanması, üzücü-korkutucu-olumsuz olayların varlığı, mantık dışı durumların varlığı, çocuğun sevmediği- ilgi duymadığı unsurların bulunması, güldürü öğelerine yer verilmemesi ve kurgunun karışık olması bağlamında ifade etmişlerdir. En çok sevme nedenlerinin aksine bir kitabı en az sevme nedenlerinde biçimsel ve resimleme özelliklerinin göze çarptığı görülmektedir. Çocuklar öncelikle, resimlerde belirsiz hatlar olduğunda o kitabı daha az sevdiklerini belirtmiştir. Çocukların tanımlayamadıkları görsellerden rahatsız oldukları ve görsellerde net anlamlar aradıkları ortadadır. Alan yazında da resimli öykü kitaplarında olması gereken en önemli özelliklerinden biri resmedilen nesnelerin belirgin hatalara sahip olması gerektiğidir (Shulevitz, 1997). Pastel renkler ile tasarlanmış ve gerçekçi çizimlere sahip olan resimler çocukların ilgisini çekmektedir (Gönen, 1989). Öykü kitaplarında yer alan resimlerin gerçekçi ve somut nitelikler taşıması, çocukların resimleri yorumlaması ve anlaması açısından önemlidir (Gönen ve diğerleri, 2014). Karışık veya alışık olmadıkları çizimleri beğenmeme durumları House ve Rule'un (2005); çalışmasının sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bahsedilen çalışmada resimlerin alışılmadık şekillerde oluşu 'güzel değil' şeklinde yorumlanırken, belirgin ve tanımlı resimleri güzel ve dikkat çekici bulunmuştur. Yine aynı çalışmada House ve Rule (2005) çocukların onlara korkutucu gelen çizimlerden de hoşlanmadıklarını belirtmiştir ve bu bulgu yapılan bu çalışmanın da en önemli sonuçları arasındadır. Çocuklar bazı görselleri korkutucu bulmakta ve resimli öykü kitaplarında, kendilerine ürkütücü gelen görselleri görmek istememektedir.

İçerik özelliklerinden, kurgunun durağan olması ve beklenildiği kadar hareketli ve maceracı olaylar içermemesi durumu bir kitabın en az sevilme nedenleri arasında göze çarpmaktadır. Awais ve Ameen (2013) ile Clark ve Foster (2005) da okul öncesi dönemdeki çocukların içerisinde en çok macera barındıran ve hareketli olay örgüsüne sahip öyküleri beğendiğini belirtmişlerdir. Kitapların en çok beğenilme

nedenlerinden biri olan hikâyenin olumlu son içermesi görüşüne paralel olarak, hikâyenin olumsuz sonlanması, en az beğenilme gerekçeleri arasında yer almaktadır. Bu iki bulgu birbirini desteklemekte ve çocukların olumsuz sonları sevmediklerine ve kitaplarda mutlu bitişler aradıklarına ilişkin kanıt oluşturmaktadır. Bu bulgunun paralelinde değerlendirilebilecek bir diğer sonuç, çocukların hikâyede üzücü, korkutucu ve olumsuz olaylar istememesidir. Diğer bir deyişle, çocuklar sadece görsellerdeki ya da hikâyenin sonlarındaki olumsuzluğu değil, olay örgüsü içerisinde yaşanabilecek herhangi bir olumsuz, üzücü veya korkutucu olayı da kitaplarda görmek istememektedirler.

En az sevdikleri kitaba ilişkin söyledikleri ve dikkat çeken bir diğer neden ise öykülerdeki mantık dışı durumların varlığıdır. Daha önce yapılan çalışmalar ile de çocukların daha gerçekçi hikâyeleri sevmeleri (Barnes ve diğerleri, 2015) ve olaylar arasında mantıklı nedensel bağlantılar beklemeleri (Shavlik ve diğerleri, 2020) bulguları desteklenmektedir. Bir çocuğun kitap içerisinde mantık dışı bulabileceği olayları tahmin etmek zor olsa da bu çalışmada, çocuklar hayvanların veya diğer cansız varlıkların yaşadıkları olayları değil de insanların yaşadığı bazı olayları mantık dışı bulmuşlardır. Diğer bir deyişle çocuklar, insan karakterlerin başından geçen olaylarda mantık aramaktadır. Bu da çalışmanın beklenmedik önemli bir bulgusu olarak görülmektedir. Ek olarak, çocuklar en çok sevdikleri kitabı, ilgi duydukları bir unsur olduğu için sevdiklerini belirttikleri gibi en az sevdikleri kitaba ilişkin olarak da sevmedikleri ya da ilgi duymadıkları bir unsurun varlığını dile getirmişlerdir. Bu durum çocukların ilgilerinin farkında olmanın önemini doğrulamaktadır.

Genel olarak, çalışmanın sonucunda çocukların mizahi öğeler içeren kitapları sevdiği, kitabın içinde ilgi duydukları bir unsurun olup olmamasının kitaplara yönelik tercihlerini etkilediği, resimlerde belirsiz hatları ve korkutucu öğeleri görmek istemedikleri ve durağan bir kurgusu olan ve mutlu son ile bitmeyen hikâyeleri tercih etmedikleri görülmüştür. Bu doğrultuda öncelikle ailelere ve eğitimcilerle çocuklar için kitap seçerken onların isteklerini ve beklentilerini dikkate almaları gerektiği önerilmektedir. Çocukların kitaplara yönelik ilgilerini ve okuma alışkanlıklarını desteklemek için onların tercihlerinin farkında olunması önemlidir. Kitap yazar ve çizerlerinin, çocukların ilgi ve isteklerinin farkında olmaları önemlidir. Bu doğrultuda çocukları içerisinde mizah unsurları barındıran, net ve anlaşılır resimler içeren, hareketli bir olay örgüsüne ve mutlu sona sahip kitaplar ile buluşturmaları önerilmektedir.

Çalışmanın göze çarpan bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle, çalışma tek bir devlet okulunda ve sadece 5 yaş grubu çocuklar ile yürütülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyin, okul ikliminin veya farklı yaş gruplarının çocukların tercihlerini etkileyip etkilemediğini incelemek için farklı özel ve devlet okulları ve yaş grupları çalışmaya dâhil edilebilir. Ek olarak, öğretmenler aynı yöntemi kullanarak kitapları okumuş olsalar da farklı öğretmenlerin kitapları okumuş olması çalışmanın sınırlılığı içinde yer almaktadır.

Kaynaklar

- Alkan Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2014). Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri. Z. F. Temel & A. Turla (Eds.). *Her yönüyle okul öncesi eğitim* (s. 156-186). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Al Otaiba, S., Connor, C., Lane, H., Kosanovich, M. L., Schatschneider, C., Dyrland, A. K. and Wright, T. L. (2008). Reading first kindergarten classroom instruction and students' growth in phonological awareness and letter naming–decoding fluency. *Journal of School Psychology, 46*(3), 281-314.
- Alp, D. ve Kardaş C. (2016). *Çocuk edebiyatı ve medya* (2.Baskı), Ankara: Eğiten Kitap.
- Altunkaynak, M. (2018). İlkokul öğrencilerinin kitap seçimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies, 13*(19).
- Amsden, R. H. (1960). Children's preferences in picture story book variables. *The Journal of Educational Research, 53*(8), 309–312.
- Aram, D. and Aviram, S. (2009) Mothers' story book reading and kindergartners' socioemotional and literacy development. *Reading Psychology, 30*(2), 175-194.
- Ateş, S., Çetinkaya, Ç. and Yıldırım, K. (2012). How to choose a readable book. *İlköğretim Online, 11*(2), 319-331.
- Awais, S. and Ameen, P. (2013). The reading preferences of primary school children in Lahore. Pakistan. *Journal of Information Management and Libraries, 14*(1), 38-43.
- Barnes, J. L., Bernstein, E. and Bloom, P. (2015). Factor fiction? Children's preferences for real versus make-believe stories. *Imagination, Cognition and Personality, 34*(3), 243-258.
- Bayraktar, V. ve Temel, F. (2014). Okuma-yazmaya hazırlık eğitim programı'nın çocukların okuma-yazma becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education], 29*(3), 08-22
- Boraks, N., Hoffman, A. and Bauer, D. (1997). Children's book preferences: Patterns, particulars, and possible implications. *Reading Psychology: An International Quarterly, 18*(4), 309-341.
- Brannon, D. and Dauksas, L. (2014). The effectiveness of dialogic reading in increasing English language learning preschool children's expressive language. *International Research in Early Childhood Education, 5*(1), 1-10.
- Brookshire, J., Scharff, L. F. and Moses, L. E. (2002). The influence of illustrations on children's book preferences and comprehension. *Reading Psychology, 23*(4), 323-339.
- Cesário, V., Freitas, P., Pimentel, D. and Nisi, V. (2016). *Children's books: paper vs digital, what do they prefer?*. In Proceedings of the 15th International Conference on Interaction Design and Children (pp. 625-630).
- Chapman, M., Filipenko, M., McTavish, M. and Shapiro, J. (2007). First graders' preferences for narrative and/or information books and perceptions of other boys' and girls' book preferences. *Canadian Journal of Education, 531*-553.
- Clark, C. and Foster, A. (2005). *Children's and young people's reading habits and preferences: the who, what, why, where and when*. London: National Literacy Trust.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2006). Çocuk edebiyatı. (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çakmak, T. ve Yılmaz, B. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği, *Türk Kütüphaneciliği, 23*(3), 489-509.
- Çelik, H., Başer Baykal, N. ve Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8*(1), 379-406.
- Danko-McGhee, K. and Slutsky, R. (2011). Judging a book by its cover: Preschool children's aesthetic preferences for picture books. *International Journal of Education through Art, 7*(2), 171-185.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2*(1), 12-27.
- Deniz, A. (2018). *Resimli öykü kitaplarının ve kitap okuma etkinliklerinin niteliğinin beş yaş çocuklarının dil gelişimiyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Deniz, A. ve Gönen, M. S. (2020). Resimli öykü kitaplarını değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 4*(2), 88-116
- Dowdall, N., Cooper, P. J., Tomlinson, M., Skeen, S., Gardner, F. and Murray, L. (2017). The benefits of early book sharing (BEBS) for child cognitive and socio-emotional development in South Africa: study protocol for a randomised controlled trial. *Trials, 18*(1), 118.
- Efe, M. ve Temel, Z. F. (2018). Okul öncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programı'nın yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 2*(2), 257-283.
- Ersoy, F. (2016). Fenomenoloji. A. Saban ve A. Ersoy (Ed). *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (s. 51-109) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Flack, Z. M., Field, A. P. and Horst, J. S. (2018). The effects of shared story book reading on word learning: A meta-analysis. *Developmental Psychology, 54*(7), 1334-1346.
- Gönen, M. (1989). Beş ve altı yaş çocuklarının resimli çocuk kitaplarındaki değişik resimleme tarzlarına tepkileri. *Türk Kütüphaneciliği, 3* (1), 32-35.
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31*(4), 724-735.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29*(1), 126-139.
- Harris, V. J. (2008). Selecting books that children will want to read. *The Reading Teacher, 61*, 426-430.
- House, C. A. and Rule, A. C. (2005). Preschoolers' ideas of what makes a picture book illustration beautiful. *Early Childhood Education Journal, 32*(5), 283-290.
- Kotaman, H. and Tekin, A. K. (2017). Informational and fictional books: young children's book preferences and teachers' perspectives. *Early Child Development and Care, 187*(3-4), 600-614.
- Maki, H. S., Voeten, M. J. M., Vauras, M. M. S. and Poskiparta, E. H. (2001). Predicting writing skill development with word recognition and preschool readiness skills. *Reading and Writing, 14*(7), 643-672.
- Merriam, S. B. (2009). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Mesmer, H. A. (2018). Books, read-alouds, and voluntary book interactions: what do we know about centers serving three-year-olds?. *Literacy Research and Instruction, 57*(2), 158-182.

- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi*. Sadegül Akbaba Altun & Ali Ersoy (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Nas, R. (2014). *Örneklerle çocuk edebiyatı* (3.baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.
- Repaskey, L.L., Schumm, J. and Johnson, J. (2017) First and fourth grade boys' and girls' preferences for and perceptions about narrative and expository text. *Reading Psychology*, 38(8), 808-847.
- Reuter, K. (2007). Assessing aesthetic relevance: Children's book selection in a digital library. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(12), 1745-1763.
- Robinson, C. C., Larsen, J. M., Haupt, J. H. and Mohlman, J. (1997). Picture book selection behaviors of emergent readers: Influence of genre, familiarity, and book attributes. *Reading Research and Instruction*, 36, 287–304.
- Shannon, D. M. (1999). What children find humorous in the books they read and how they express their responses. *Humor-International Journal of Humor Research*, 12(2), 119-150.
- Shavlik, M., Bauer, J. R. and Booth, A. E. (2020). Children's preference for causal in formation in storybooks. *Frontiers in Psychology*, 11(666), 1-7.
- Shulevitz, U. (1997). *Writing with pictures: how to write and illustrate children's books*. New York: Watson-Guptill Publications.
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat* (7.Baskı). İzmir: Tudem Yayınevi.
- Strasser, J. and Seplocha, H. (2007) Using picture books to support young children's literacy, *Childhood Education*, 83(4), 219-224.
- Temple, C., Martinez, M. and Yokota, J. (2004). *Children's books in children's hands an introduction to the literature* (3rd Ed.). Boston: Pearson Education.
- Ulusoy, M. (2016). Resimli çocuk kitapları ve okur-tepki teorisi. *İlköğretim Online*, 15(2).
- Umek, L.M., Fekonja, U., Kranjc, S. and Musek, P.L. (2003) The impact of reading children's literature on language development in the preschool child. *European Early Childhood Education Research Journal*, 11(1), 125-135.
- Uzmen, S. ve Mağden, D. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-212.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wang, C. H. (2017). Exploring children's preferences and perceptions of Picture book illustrations using wearable EEG headsets. *World Trans. Eng. Technol. Educ*, 15(3), 212-216.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 8.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ç. (2009). *İlköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Summary

Introduction

One of the stimuli used to support the holistic development of children is illustrated storybooks in the preschool period. However, for the book reading activity to be effective, choosing the right book is essential. Primarily, the book should draw children's attention (Ulusoy, 2016). This is related to the fact that the cover,

visuals, characters, plot, or the language of the book appeal to children. Children's interest in books emerges in the preschool years (Çakmak & Yılmaz, 2009), and their interest in these years can permanently affect their attitudes towards books and reading in the following years (Amsden, 1960). Books that appeal to them, draw their attention, and allow them to make personal connections motivate children to read (Ateş, Çetinkaya & Yıldırım, 2012; Chapman, Filipenko, McTavish & Shapiro, 2007; Reuter, 2007). Therefore, adults should know children's book preferences, and they must bring them together with books prepared in line with their interests. However, through a literature review conducted for this current study, no previous research that dealt specifically with preschool children's book preferences was identified in Turkey, and generally, there are not enough studies on this subject (Awais & Ameen, 2013; Robinson, Larsen, Haupt & Mohlman, 1997). It is seen that the studies about children's book preferences are generally carried out with primary school children or with older age groups (Altunkaynak, 2018; Ateş, Çetinkaya & Yıldırım., 2012; Boraks, Hoffman ve Bauer, 1997; Brookshire, Scharff ve Moses, 2002; Harris, 2008; Chapman, Filipenko, McTavish & Shapiro, 2007; Repaskey, Schumm ve Johnson, 2017; Ulusoy, 2016; Wang, 2017; Yıldız, 2009). It is thought that it is crucial to determine what preschool children give importance to in illustrated storybooks. Accordingly, this study aimed to determine the preferences of preschool children regarding illustrated storybooks. In this context, "What are the children's views on the features they like most in picture storybooks?" and "What are the children's opinions about the least favorite features in illustrated storybooks?" were investigated.

Method

The study was carried out as a phenomenology study within the scope of the qualitative research method. Ninety-four preschool children aged 5-years-old attending the five different classes within a public school located in the XX province of Turkey were included in the study. Eleven illustrated storybooks with different characteristics were read to the children by their classroom teachers. After the reading process, one-on-one and face-to-face interviews were conducted with the children. "Which book did you like the most?", "Why did you like this book the most?", "Which was your least favorite book?". "So why did you like this book the least?" questions were asked to children. The interviews were recorded with a voice recorder. Content analysis, one of the qualitative data analysis techniques, was used to analyze data.

Results

As a result of the findings obtained, it is stated that the books that children like most are those that contain humorous elements. Books with additional materials are also among the most popular books. It is also important for them to identify with the story's characters and that the story ends positively. On the other hand, it has been concluded that books whose pictures are uncertain and

whose fiction is static are preferred less. Also, they stated that they did not like the scary elements in the pictures, the negative ending in the story, and the sad, scary, and negative events in the plot. In addition, a feature in the book that children are interested in or dislike affects the choice of books.

Discussion

Children's interest in funny books, which is one of the most stunning results of the study, is also supported by the findings of other studies (Clark & Foster, 2005; Shannon, 1999; Wang, 2017). In addition, humorous elements in storybooks are also the expectations of primary school children (Harris, 2008). Preschool children do not prefer uncertain and complicated pictures, which is also in line with the results of other studies (House & Rule, 2005). Static fiction is also among the reasons why a book is least preferred. Awais and Ameen (2013) and Clark and Foster (2005) stated that preschool children mostly prefer stories with adventurous plots.

Pedagogical Implications

Families and educators are recommended to consider children's wishes and expectations when choosing books

for them. It is important to be aware of children's preferences to support their reading habits. Also, book authors and illustrators need to be mindful of the interests and desires of children, who are real consumers of books. Accordingly, it is recommended that they bring children together with books containing humorous elements, clear and understandable pictures, and a happy ending.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi= 11.05.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= E15784